

ПАРЛАМЕНТ

Къууанч халда паспортла алгандыла, акъыл сёзле эшитгендиде

Уллу Хорламы байрамыны аллында, төреде болуучусуна, КъМР-ни Парламентинде Россияны жаны инсанлары паспортлары бериге атылган къууанчылы жыйылуу болганды. Бу жол депутатлары кыялыранды кыялыны баш документин республиканы битеу районларында баш шахарларында окууда, жамуат жашауда жетишмел болдурган 31 жаш бла кыя алгандыла.

Аны ача, Парламентни спикери Татьяна Егорова залда жыйылган жашаула бла кыялыга халандан 14 жыл толгын эсе да, ала жашауларында уллу атлам этгендерин чертенди. «Сиз билим алыуда жетишмел болганыз чокюн законна чыгарычу баш органна чакыртылгансыз. Ол а жашауда тиз жол сайлаганызга шактылык этеди. Мындан ары уа сизни андан да уллу жетишмел саклайдыла», - дегенди ол.

Татьяна Борисовна РФ-ни инсанни паспорт эркинликке бла правона бергенде сора да, кыялыны келир жашуу чокюн борча салганын да белгилегенди. «Сизни аллыгында келгиле жолла ачыладыла. Ол санда культурада, спортта, политикада, башка сфералда да. Биогенлюкте уа Россияны жулууды, алганын, дененгли, кичине кыяры болганды. Ол а тамата тейо аны айтнычуу билмилерин, кыяруларын аймак ишленгенде

республиканы келир конносюз», - дегенди.

Уллу Ата журт урушу, урунчу, Сауланган кочлени ветеранларыны республикалы советини башчысы Мухамед Шихабова а тамата тейо шендогу жаш адамла мамырлыкка жашап, билим алырга, чыгармачылык фахмуларын айтныгыра келерин аймаганыларын чертенди. «Уллу Ата журт уруш дунни башына кыялыны кыяла келтиргенди, алай алауда да къарамак, Афганистанда кызауат бардырылганды. Анда уа бизни аскериле келерини интернационал борчларын бет жарыкылы толтургандыла. Биогенлюкте алауда уллу журт этилерге тийишмел», - дегенди эмда эмда ол къазуатын ветеранларда болганыларын айтты, алауда кыярыла бла тибереге чакырганды.

Къууанчылы жыйылууга спикерини орунбасары Жанатайлы Салим да кыятышанды. Ол а жашаны бла кыялыны эмда алауда ата-аналарын алгышайлы: «Тамата этген ишанычулууга кертиги боллуугузга ишекчим жоксуд. Сиз кыярылыбызы,

ишлерини къурау эм акъылбалкы болмаганыла ишлерини жаны бла белемоноу таматасы Аслан Ашхотов да къошулганды. Ол бу кюн жашланы бла кыялыны эмда алауны жуукъылары эслеринде кетге къалгынын белгилегенди. «Россияны инсанни сыйкын тюрмюрмюр жюртютогуз», - дегенди.

Ызы бла паспортлары бериге болганды. Бу жол депутатларыны, ветеранларыны кыялыранды кыялыны баш документин Атажукни эдеде кадет школлу, Нартада къос сабиле тургын интернаты окуучулары, Нальчикни, Майскийни, Тырнауруну, Прохладныйны, башка шахарлары бла элени школчулары да алгышайдыла. Алауны атларынанд парламенттеринде чарвалыгын айтты, сабий чыгармачыны академиясыны окуучусу Эльдар Барский селешгенди. Ата-аналары атларынанд а Чочайлы Магомед депутатлагыла билла уллу байрам къураганы чокюн ылола этгенди.

Къууанчылы жыйылуу бирге суратка тошуу бла бошалганды.

ТИКАЛАНЫ Фатима.

Созуоу

Баш кыайгырыу - саусузлары турмушларын женгиллендириу

КъМР-ни Башчысында Сакъатланы ишлери жаны бла советини бийыл биринчи жыйылуунда «Доступная среда» кыярал программа 2016 жылда кыялай толтурулганы созелгенди. Кенгешни премьер-министрини орунбасары Таймурас Ахохов бардырганды.

КъМР-де сакъатла, сауукълары осал болганыла социал учрежденилауда чыгаруусуз кирира кыялай мадарла толтурулганыларыны юсюнден докладны уруну, иш бла жалчытуу эм социал къоруула министр Тюбейланы Альберт этгенди. Ол белгиле этген шартлагыа кере, кыялай программаны жашауда бардырыула былыр 44.5 миллион сом белемгенди, ол санда федерал бюджетден - 20 миллионга жуукъ.

Бу ишни чеклеринде министрелде, 8,7 миллион сом берилгенди, аны ала социал

учрежденилада тийишли жангыртуу ишле толтурулганыла. Алауны асламында пандула кыяралгандыла, «Радуга» реабилитация арада лифт салынганды. «Биринчи кере болуп, биз ахчаны федерал тизмеде болмаган реабилитация техниканы сатып алырга да белемгенди. Алауны арасында келгиле функциялы тешкеле, оксурла хайбараналары ани программала салынган ноутбука, сангыраула уа планшетле берилгенди», - дегенди.

Эрни асни министр социал таркиге бурганды. Аны бла арачыкылада жюриген сакъ-

атла, Улуу Ата журт урушу ветеранлары, 75 жылдан таматала хайырланарыга болуукдула. Алай республикада желанда бир машина барды, болсада, Тюбей улу айтханыча, жуукъ заманда энтта бир ненчасын сатып алырга белгиленеди.

Альберт Исхаковин докладында сауукълары осал адамлары жамуат жашауда сингирдиу жаны бла кыялай жуумушла толтурулганыларын да билдиргенди. Ол айтханыча, шахарлары бла районаны администрацияларында эмда социал учрежденилауда сакъатланы жуумушларын жалчытууга жууапты 32 адам сангыраула бла бармакларына болушурлаула бла селешуу тилге юйренгенди.

Акыры 2-чи бетдеди.

Саугъау

Журналистлеге - келден ыспаслык, грамотала, гюл къысымла

КъМР-ни Билим бериге, илму эмда жаш тейоноу ишлери жаны бла министрелестеунда былай кел журналист бир заматгылы билдирил турганды. Ала не кысалдан чакыртылганыларын аныла, ведомствонун пресс-службасыны башчысы Залина Мамиева былай дегенди: «Сиз бизде бардырган битеу ишлени жамуатка заманында эмда тынгылы билдирил турганды. Сиз тергенге кере, былыр 250 сюжет, газет эм радио материалда берилгенди. Ол бизни ишибизге уллу себепликди».

КъМР-ни Правительствоусуну Председателини орунбасары министрени илму эмда жаш тейоноу ишлери жаны бла министрени Нина Емужева да ырызлыгын билдиргенди. «Мени сизни бла тибеширге не заманда да ыразмы. Редакцияла транспорт, башка керекле бла да толу жалчытылганыларын да билебиз,

алай, анга да къарамай, алга жерге сиз бизден башка жетип, блокнотларыгызыны, кыялаларыгызыны, фотоаппаратыгызыны, камераларыгызын хазырлап, сакълап турганды. Бизни ишибизге юсюнден асламлагда дайым хазырлагызы. Жамуат не бла жашаганын, ан не зат жарыстыханын, кез къарамын да сизден билебиз».

Ма аны чокюн сизни бир зат бла къуандырдыра, келгендириге сыйгеним. Саугъаларыбыз уллу тийоюлдоуе, алай жюрек ырызлык бла бериледиле. ыразлы менистр. Анан сора ол чыкчурун жуумуш кыяла алганды. Газетле, радиода, телевидениеде ишленген бир къауум адамга министрелестеуну грамоталары, бюсюреу къагытарынын да бергенди. Алауда тийишли болганылары арасында «Заман» газетини социал ишле жаны бла беле-

моно редактору Трамлары Эухура, «Кабардино-Балкарская правда» газетини сурат алычуу Толтурлары Камал, «Къабарты-Малкъар» информация агентствонун корреспонденти Ксаналаны Фатимат, «Къабарты-Малкъар» ГТРК-ны корреспонденти Кузубаидылары Нуржан, Россияны ТАСС агентствосуну ани корреспонденти Герияланы Асият, «Кабардино-Балкария» ВТК-ны корреспонденти Эристанулы Аслижан да бардыла.

Нина Емужева саугъаланы, голлени да бергенден сора, алауны алганыла дагында бир кере алгышайлы, журналистле мында ары да, тутхан ишлеринде жетишмел болуларынын сыйгеним билдиргенди, министрелестеуну байламлыкларынын бютюн кочлендири барлыкларына ышанганды.

ХОПАЛАНЫ Марзият.

КЕНГЕШ

Урунганланы хакълары аз-аздан ёседи

РФ-ни Президентини «Кыярал социал политиканы жашауда бардырыну юсюнден» 2012 жылда 7 майдан 597-чи номерли айыргурун толтуруу жаны бла ведомствона арыла ишни къууруну кезиреу келгиле Правительствоу юйорде болганды. Жыйылууга районаны эмда шахар округланы жер-жерли администрацияларыны башчылары, сейрлерин болган министрелестелерини бла ведомстволаны келечилери да кыятышандыла.

Сагъыналгъан буйрукъда социал сфералда урунганланы бир неча къаууому 2016 жылда эмда бийыл биринчи кварталда хакъларын кетюроуно эмда саулал бир борчуну тамамлау юсюнден доклад бла республиканы уруну, иш бла жалчытуу эмда социал

к-оруула министрени Тюбейланы Альберт селешгенди. Ол билдиргенге кере, ишюнде бюджет сфералда ишленгенде орта айлык хакъларыны ёлчимин келир жылга саулал субъектде аллай керюмден 100-200 проценте жетдирги жаны бла иш бардырылды.

Ол кеси да социал сфералда белемленени айтныу жаны бла «жол карталаны» тамамлауу черкенинде этиледи. Анга министрелесте дайым кез-кыулда болганынла турды. Юлгоге, биринчи кварталда битеу да 46 миндин артык адам ишленген 567 къырал эмда муниципал организацияла болуп сюзюленди.

Докладда келтирилген шартлагыа кере, ишчилени бир къаууому орта айлык хакълары бу буйрукъ чыккъанылы ёстенлей турганды. Ол кеси да къыйматлы болмаганын учурданыла, урунурга адам табылганыны ишчи жерлени санын азайтынуу хайырандан болганды.

Алай бла сагъыналгъан буйрукъ чыккъанылы бериге орта билим берген учрежденилада педагогаланы хакъларынын ёлчими 1.5 кереге кёбейип, 20652 сомга жетгенди. Дагында школга дерги билим берген учреждениланы специалистлери - 18105 (80 проценте кел), профессионал билим берген учрежденилада - 18672 (+56,4%), къошак халда билим берген учрежденилада - 18203 (+85,4%) эмда ата-ана къарамый къалганы неча ёкюсю болганы сабилени жуумушларына къарганын социал учрежденилада ишленгенде 22571 (134,1%) сом алганыларын белгилегенди.

Аны бла бирге врачланы бла ортамедицина персоналаны хакълары 1,7 (29235 эмда 17835 сом), гиче медицина персоналаны уа - 1,9 (13347) кереге кёбейгенди. Социал ишчилеге 12081 сом тейенеди (ёкюм 1,9 кереге неча 89 проценте аслам), культура белемоде урунганлагыа уа - 15328 сом (1,8 кереге кел). Орта айлык хакъны ёлчимин кетюроуно эмда Президентини буйругун толтуруу мадарлары ачкъ бла жалчытуу не халда болганыны юсюнден финансла министр Заур Лихов да айтхан эди.

Ахырында кыярал эмда муниципал учрежденилауда тийишли рекомендацияла этилгенди.

УЛБАШЛАНЫ Мурат.

ЁРЛЕУ

Непалда - Кыясын атлы окуула

Бизни айтхылык къаячыбыз. Эверестте эки керекыкъгъан Елмеззаны Абдул-Халим өзгъан кыякында Непалда кетгенди. Анда ол 11 альпинистден къураулу къаууому Мера тауну тейпесине этирикди. Кыячыла Дагъыстандан, Санкт-Петербурдан эм Москвадангыла.

Ол жуумушдан сора да, Елмеззу ала Къуяны Кыясын атлы окуула да бардырылкъыды. «Кыясыннга 100 адам» фонду таматасы Тетуяланы Халис бизге билдиргенге кере, Абдул-Халим биргесине миллетибизни ётхемлиги болганын позтни сураты бла байракъны,

китабын да алып кетгенди. Ол байракъны Мераны тейпесинде орыстар муратты. Бу ишле бары да Кыясынны 100-жыллыгына атылып бардырылдыла.

Геурге кюн альпинистини къаууому, Непалда жетип, аны хауасына юйрене турдыла. Къуялы Кыясын атлы окуулаа Абдулхалимин биргесине атланганына да къатышырга сыйгенилерини билдиргенди. Ол ишден сора Елмеззу урунла, видео да жибериге атынды.

ТАЛПАСХАНЛАНЫ Аминат. Сурат авторун.

Випаритиу

Ёлюмскюз полкнуну барыууна къошулуугуз

9 Майда Нальчикде Ёлюмскюз полкнуну барыуу боллукъду! Армия неча флот, тылда урунган, партизан, фашист лагереледе азап сынгап, блокадада, къахау иш бардырганы аскерчи ветераныгызын суратын алып, аны тизгиндерине къошулулга чакырылганды.

Колоннаны тизлишюну 10:00 сагытта КъМР-ни Профсоюзларынын федерациясыны мекямны къатъдан Толстой атлы орам жанына боллукъду. 11:00 сагытта, ал атламларынын этип, жыйылганыла Россияге къошулууну 400-жыллыгына

ына атылган майдандан тиберирикдиле, Ленин атлы проспекте бла барлыкдыла. Жолуучулык Балкарская орамны алысыла бла Келишюлюкно майданыны чыгыу бла ахырыно жетердик.

Координаторларыны айтыхарларына тынгылап, колоннада тизмени бузмай барырыгызын тилебиз. Сорурлары болганыла бу телефон номерлеге селешенине: 8 928 691 99 46 - Марина Битюкова, 8 903 426 61 01 - Анна Романовская, 8 928 914 17 84 - Артём Челкинин, 8 928 081 99 14 - Тамара Битюкова, 8 928 077 67 83 - Сарбашаны Амина.

Социальный сетельде группала: https://vk.com/region07_polk82016 https://www.facebook.com/region07_polk/ https://www.instagram.com/polk_nalchik/ #БессмертныйПолк#БессмертныйПолкНальчик#БессмертныйПолкКБР#ВОВ8#ДеньПобеды#Нальчик#КБР

Баш кыйгырыу – саусузланы турмушларын жегиллендириу

Ахыры. Алпы 1-чи бетдеди.

КыР-ни билим беру, илиму эм жаш тѳлѳю ишери жаны бла министри орунбасары **Ирина Шонтунова** уа школлада сакат, саукуллары осал болган сабилени окутуу кылай кыралганын билдиргенди. Ол белгили этгенича, бююнлокке Кыабарты-Малкыарда 1662 сакат сабий барды, аладан 926-сы элдеде жашайдыла. 1830 окуучуну уа саукуллары осалды. Аладан 829 суна билим беруу койлерине бардырылды.

Республиканы 68 школунда уа «чексиз халла» кыралгандыла, башхана айтханда, саукуллары осал сабиле меккамлагы чырмаусу киргича этилгенди. Ол санда Приближна станицаны 2-чи номерли коррекция школунда, Нальчикны 32-чи эм Терекни 3-чю номерли сабий садалында сакат окуучулагыа билим беруу жаны бла энци программала койрилгенди.

КыР-ни саукул сакылау министри **Светлана Расторгуева** ачыклаган шартлага кѳре уа, бу сфераны укредениларла бла сакатла чырмаусу хайырлангыча мадралага 5,9 миллион сомга жуук белонгенди. Бу ачагы уа тѳрт мекянда тийишли жумуш-

ла толтурулгандыла. «Быйыл а энтта 7 поликлиниканы жаңгырттырса, алга энци обуродование сагып алыргыча белгилениди. Бу ишлеге федерал казадан 1,4 миллион сом белонди, республика анга кесини колдоюн кышарыкды – 4,7 миллионна жуук», -дегенди министр.

Жыйылыуда сѳз саукуллары осал болган инсанлагы калтарада, спортда чырмаусу кыла кылай кыралганын да сѳзѳлгенди. Сѳз ючюн, култура министр **Мухадин Кумахов**н айтханына кѳре, Нальчикде Ткаченко атлы музейде бла тѳрт библиотекеде сокорула, аман кѳргѳн саусузла бла сангыраула мекяны ичинде чырмаусу жоржорча, кѳрмочиче, киталпа бла шашырылгыча мадрала этилгенди.

Сокоруланы библиотекасына жаңгы обуродование кептирилгенди. Быйыл а бу жаны бла жумушланы энтта алы укреденинда толтурургы белгилениди. Бу ишн магнаналыгынын белгилей, култура, адями саулугуна да кырамай, аны фармусон, чыгармачылыкка усталыгынын айтныгырча онг бергенин чертегиди министр.

КыР-ни спорт министри орунбасары **Зурр Жежевни** айтханына кѳре, саукуллары осал болганларны физкультурага

сейрилерин кызгартуу жаны бла тийишли иш бардырылды. Быйтыр а чырмаусу халла кырууга федерал бюджетден 9,7 миллион сом берилгенди, республика да 4,3 миллионну кыралды. КыР-де сабий жаш тѳлѳю спорт-адаптивний школ ишлегени бир неча жыл болады. Анда сакат сабиле таэквондо, жоюу, садакдан атуу, жегил атлетика, гандбол, мини-футбол бла кѳрѳшѳди.

Программаны келеринде Транспорт эмда басма эм ас-ламлы коммуникация жаны бла кырал комитетле кыаллай возюлгенди. Ведомстволаны ишлерини юсеринден алааны таматалары орунбасарлары Уубашланы **Елизаветта** бла **Кыонакыяны Хасан** доклады этгенди.

Жыйылыуда «Доступная среда» программа муниципалитетледе кыаллай толтурулганына да кыралганды. «Росей ючюн» халк фронт-кымылдануу республикада белмоню толтуруу комитетини башчысы **Евгений Бакаев** а программаны жашауда бардырдында ачыкланган кемчиликлени баямлаганды. Ол айтханыча, меккамлагы сакатла чырмаусу киргича пандуула салынганлыкка, аладан бирлери асыры бийк-

ден, арбачыкында жорюген инсанла ала иш хайраланмайдыла. «Биз тинтген 54 объектен 20-сында жумушла кереклисна толтурулмагандылары неди ахырына жетдирмегенлери ачыкланганды», -дегенди ол.

Доклады ОНФ-де «Доступная среда» программаны толтуруу жаны бла методика алыргыча болганларын айтты, власть органына келечерин ала бла шашырылгыч кыралганды.

Таймураз Ахатов докладыла тынгылгандан сора министрствода бла ведомствода эмда аланы жууплыкларында болган учурденинда бу программаны толтурууга жууплы адамланы белгилеге кереклисин чертегиди. «Битеу проекте уа Кыруулуш министрство бла кептиририлге тийишлиди. Бизни баш муратыбыз - программаны келеринде берилген ачаны кыратуу тѳюйдю. Биз саусузланы, сакаттаны жашууларын жегил этерге борчубуз», -дегенди ол.

Кенеште башкала да сѳлѳшѳндиле. Ол КыР-ни башчысында Сакаттаны ишлери жаны бла советни быйыл ишнн планын кыабил кѳруу бла бошалганды.

ТИКАЛАНЫ Фатима.

Бизнесни жолунда тауек атларча

Кѳп болмай Кыабарты-Малкыарны бизнес инкубаторунда «Гитче эм орта бизнесе кыралдан болушук беруу эм республиканы эл молк кооперацияны айнытуу» деген темага семинар болгонды. Аны КыР-ни Экономиканы айнытуу министрство бла КыР-де Предпринимательге микрокредите берген фонд кыралгандыла.

Семинарда гитче эм орта бизнесе кырамашанлагы неди предпринимательство бла кѳрѳшѳге ойингенле ишн кылай башларга кереклисини, право жаны бла жорукъланы, кыралдан кыаллай болушук, ол санда кредитте берилгенин, эл молк кооперацияны айнытуу юсюнден да айтханды.

Жыйылыуу ача, экономиканы айнытуу министри орунбасары **Ольга Белещая** бизнесе кыралны жанында кыаллай онг

берилгенин юсюнден толу хабар билдиргенди. КыР-де Гитче эм орта предпринимательге микрокредите берген фонду таматасы Залим Кайсынов а бизнес субъектлеге ача берууно амалларн ачыклаганды. Семинарн келеринде министрствону келечери Бизнес-навигатор порталны кылай хайырлангыч кереклисин, ол санда ача товарла сатып алыргыча башха жумушла бардырдыр да жараганын белгилегенди.

Кырамашанла кырал эм муниципал жуумшланы кѳп функциялы араны болушугу бла тамаларга болушугу да саяынгандыла.

Эл молк товарла чыгаруучулагы билекли этиу эмда кооперацияны айнытуу амаллары юсюнден КыР-ни Эл молк министрствосууну, «Россей-хозбанкны» эмда Сѳербанкны белмоню келечерин толу халарлагандыла. Ахырында «Опора России» жамаат организацины республикада белмоню таматасы Альберт Кильчуков кыралны бла бизнеси арасында байламчалык кыйматтыгыны юсюнден билдиргенди.

МАГОМЕТЛАНЫ С.

АКЦИЯ Актерек – чыдамлыкны белгиси

МТС телекоммуникациялы оператор кырал бардырдын «Хорламны акъ тереге» деген акцияга 17 шахарны санында Нальчик да кѳшүлганды.

Аны бардырыну арасы Волгоградда. Анда жыл саны 100-ден атлаган актерек ѳсѳди. Кѳйсѳз урушну кезинде тѳгерек жаны, киол болганды, ол битим жаңгыс кѳк сакланганды.

Акцияны келеринде Нальчикде да «Емюрюк отун» мемориалны тийресинде актерекле орнатылгандыла. Бу ишге шахар администрацияны башчысы **Арсен Алакаев**, МТС-ни КыР-де филиалыны

таматалары, КыР-ни Парламентини депутатлары эм жаш тѳлѳю кыатышанды.

Жумуш башлангычтан алга уа битеу шахарланы бириктирген темелест болгонды. Аны кезинде Нальчикны ветеранларыны Советини таматасы **Абдулалы Мустафа**, Сталинград уруш кыатышканы **Нина Герасимовна**, МТС-ни филиалны башчысы **Залиханлы Эльдар**, депутат **Борис Паштов** сѳлѳшѳндиле.

Нальчик шахарны администрацияны пресс-служба.

Черек райондан

Эллирибизни Барлы да эсде тутабыз

Районда «Георгиевская ленточка» акция Кышхатауда администрацияны мекямына алаанда майданында башланганды. Аны Билим беруу эмда жаш тѳлѳю политика управлене кызырлаганды. Ведомствону башчысы кылулгун толтура тургон Эфендиланы Тереза, жыйылганы аларында сѳлѳше, акцияны баш мураты – кыялы урушда хорлам кыаллай улугу ба тѳлѳни алынган эмда аны келтиргенле атларын эсде тутарга кереклисин чертегиди.

Районну башчысыны кылулгун толтуруган Кызыланы Анатолий а акция 2005 жылда башланганын эмда жыл сайын кюч ала барганын эсгертгенди. «Георгиевская лента» бизни кыралны эки аскер орданин белгисиде; Сылыга Георгийни бла Ата журт урушун», -дегенди ол.

Ишн магнаналыгынын юсюнден дагыда ветеранлары Советини председатели Чеченланы Георгий, устаз Тамара Хотова да айтхандыла. Бу акция «Аппамы хорламы - мени хорламыды», «Эсинде тут эсенг, туйрей!», «Мени эсимдеди!, Мен ѳхтемлемем!»; «Биз Улуу Хорламны балаларыбыз!», «Хорлам ючюн алпам суу болушун» деген чакыруула бла бардырылганы да эсде салганды.

Майдана уруш жылланы жырлары эшитилгенди, Аухигер элден школчула уа назмула айтхандыла. Ахырында сабиле алайга келгенлени барыны да кѳкюреклерине саргылымды кыра ызыккы ленталаны туйрегенди.

сорууга жууапла бергенди. Бу иш Россей Федерацинны Кырал Думасыны Жаш тѳлѳю парламентини башламчылыкы бла «Хар кюнде да Россей бла ѳхтемленеме» деген проекте кѳре кыралганды.

Чеченланы Шамилин атын жорюгтен окуу юйде ол ишн бардырыргыча педагог-психолог Темиркуланы Хызырны кызы Ариука жууапты эди. Анга уа мектеп директоруну орунбасары Хоханаланы Зульфия, социал педагог Башийланы Анда эмда району волонтерлары да себеплик этгенди.

Соруула битеу да отуз болгандыла. Алага алтыш тогуз адам жууап бергенди. Тынч соруу жокъ эди, алай, саулай алып айтханда, бу иште кыатышканда борлорон айырык толтурулгандыла. Битеуроссей акция бошалгандан сора уа алагы сертификатпа берилгенди.

Орамла тазалангандыла, эгертмеле жангыртылгандыла

Черек районда озган сабат кюн эллипе суботникге чыгып, арбаларын, орамланы да кир-кипчикден тазалагандыла, тап халга келтиргенди. Бу ишн кереклисе Экологияны жанында «Жашил жаз башы 2017» акцияга тийишликте бардырылганды.

Районда болган организациялада, укредениялада, предпритиялада ишлегенле, энци иели молккери болганыла да эллипе бла бирге жашаган, ишлеген жерлерин тапандырыну бирден кѳлѳгѳз алгандыла. Аны бла да чекленей, кыабилерин, суу боюларын кѳзурган чырпыладан, башха кылы-мылыладан тазалагандыла. Улуу Ата журт урушда жоюлганы эсгертмелерин тап халга келтиргенди, автомобиль жолланы жанларын да тѳркелени ачылагандыла. Огурулу ишге Атайиланы Салахудиини башчылыгында эллипе ийимлары да кѳшүлганды.

Аланы алышкылай, район администрацияны башчысыны кыралны айтханыча кѳре, Черек районну тизгинин жыйуу, тапандырыу эмда санитар болушун игилденуу жаны бла ишле мындан ара да бардырылгыктыла.

Библиотекала шѳнюу не магнананы тутадыла?

Районда Мечиланы Кыям аты кытапхана – Милет маданиятын саклау, жайыу, айнытуу, сабилени эмда акылбалык болмаганын бир бирге журмет эте билрге юйретуде библиотекаланы магнаналарын деген темага кенгеш болганды. Ол «Миллетлени эсде дилени араларында келшиуюкно жалчытуу» деген программаны жашауда бардыр муратда кыралганды. Анга эл макхемелени ишчилери кыатышхандыла.

Суботникке кыралганын башчысыны орунбасары Улбашаны Сахадин: «Бизде кѳп миллетлени келечилери бирге жашап, ишлеп, сыйнаулардан бир бирге юлюш этип ѳмюрден кѳрѳс да келепди. Аланы араларында бир тюрлю кыуагы, урушхалык чыкмаганды. Огурулукту, жорек халаллык, башхагы намусу беруу бизни халкыга тѳрѳди, ол анга бек кыйын заманда да болушханды», -деп белгилегенди.

Район кытапхананы директору Чеченланы Светлана, алада кѳп миллетлени келечилери ишлегенерин айтты, ары келген ки болса да кесини тилинде сѳлѳшп, жумушун толтурулгыч чертегиди. Методист Алпайланы Фатима а тѳр бирни културасына, тарыхына, адет-тѳресине, ниет байлыкка эмда шу-ѳлуккыча аталган тобушуле, ушакла кѳн санда бардырдыларын билдиргенди.

Андан сора да, семинар-кенеште сѳз Россейни шѳндѳгю миллет политикасын, халкылары араларында кыуагыланы кѳтерюну, Ата журтча, ѳз културасы эмда баш миллетлени маданияттарына соймакчиликн кѳчюруну амаллары юсеринден да барганды. Ахырында бир бирге сыйнау билдире туруун хайры болмай кыалмазлык чертилгенди.

БЕЗОЛАНЫ Залина. Черек районну администрацияны пресс-служба.

Жыйылыуу Ачыкк эмда талпыгган сѳлѳшюу

Озган бараз кюн Черек районну Герпегеж элини орта школунда усталем эм тамата классланы окуучулары «Заманы» келечилери бла тобушгенди. Анда сѳз ѳз тилибзде чыккыч газетни юсюнден барганды.

Окуучула анда басмаланган хабарланы окугандан сора не оюм этгенлерин билдиргенди. Жарсууга, аспамсы изданины окумаганылары кѳрѳюну тура эди. Юи саны бла кыраганды, герпегежиче газетибизге аман жаздырмайдыла. Абдачна окуйдула, алай жаш тѳлѳю да юйртгерге керекди.

Тобушуде ушакла ѳз устале да кыатышандыла. Школчуланы араларында назму, халар жазарыла, сурат ишлерге хунерлери болганын бардыла. Он бар эсе, аланы ишлерин басмаларыбызны

тилгенди педагога. Газетни келечилери «Заманы» културасыны, адет-тѳребин, бютюнда тилибиниз сакылауда улуу магнанасы болганын айтхандыла. «Мын-

дан арысында аны саклаулык сизис», -дегенди. Кыонакыяны биргелерине Кыараачы-Черек Республиканы халк артисти Тамбийланы Кыасот да баргын эди.

Школчула анга бек кыууангандыла, биргесине суратха да тобушгенди.

ОСМАЛАНЫ Хыйса.

ПРОИЗВОДСТВО Бахсанчыла чыгаргган чыпынлагы сурам кенгереди

Бюгонлокке Кыабарты-Малкыарда бахаччылык тирни айныды. Битимлени ѳсдоргенде, жыйганды, айырлагандыла, ызы бла сакылаганда эм алычулагы тап халда жетдируде илимуу, излем ишлени, бийик даражада бардырылган тизмѳ тюрлю магнаналары уллуду. Терек бахаччылык бла кирѳшѳргенле араларында терк ѳсдорюлген бахаччыла сейрилерни болганын аз тѳюйдюле.

Ала жумушларында бетон чыпынланы – шпалераланы хайрандандыла. Хар теректе бири керекди. Россейде биринчи болуп аллай чыпынлаы чыгарган «Базис» завод Бахсан районда ачылганды. Ол саулай кыралны даражасында окуна магнаналы жумуш. Шѳндѳ заводну продукциясына суратлы болганын анга шашгалтык этеди.

Шпалераланы эмда тѳркѳчликге жаш келечерликтеге жашау

жениш ѳсдорюрге тапначк халда жорютеди. Чыпынланы чыгарыуда бетонну бек тутучу тюрлюсю хайырланыла. Бусагатта бу продукцияны алыр умут бла Кыабарты-Малкыарда ишлеген эмда кыралны кыбыла жанында кѳп тюрлю тюрлю даражалы молкледен келеди.

Чыпынланы качествоу билдикти, кѳп заманын хайырларын турур амаллары барды. Экология жаны бла тазалыкны мадраларына да тийишлиде ала. Терк ѳсген терек бахаччылыкка битимлени салгандан сора аланы тутучу болууларын, тумарлары жерге кѳмюлюп турмууларн жалчытыр ючюн, темир бла бетондан кыурагган чыпынланы юсери бла ѳзла, трюсда да тартыладыла. Бахсанчыла чыгаргган шпалерала ол конструкцияланы кыурагганда мурдорчандыла.

Бюгонлокке заводну Россейде эм тыш кыраллада ишлеген эл молкчюне да келишимлери бардыла. Арменияга, Кызаахстанга да ашырып тургандыла продукцияны. Адигеяда уа келерини быйлы зат чыгаргган ызлары барды, алай аны кючю улпу тѳюйдю.

Хар цемент чыпыны ичине тутучу этер ючюн, бийикликлери жетмиш сантиметрден тѳрт бла жарым метрге жеткен тѳрт темир арматура орнатылады. Быйыл сайын аланы бахчагагы элит, сыйнау ишле бардырадыла.

Бир неча жыл мындан алга производство ача туруп, алга бахсанчыла тиз кыраллада бу жумуш кылай кыурагганы бла шашырылганды. Быйыл сайын аланы бахчагагы элит, сыйнау ишле бардырадыла. Италияда усталдан юйренип, сынам алып кыайтхандыла, аны магнанасы, кыяматы да улпу болганды. Ол кырал-

лада хауа, табыгты болумла да биздендыла.

Билимлерин ѳсдорггени биден сора предпритияны усталары. Италияда керек обуродованияны алып, тѳр айныгган терек бахаччылыкты бек керекли бетон чыпынланы чыгаргган заводну ачкандыла. Шѳндѳ Бахсан районда орналган «Базис» предпритие толу кюч бла ишлейди. Сурам улпу болганын аныгыла, мында ишн кыстау бардырадыла.

Арт жылдада бизни республикада кѳп жаңгы жумуш этилгенди. Бахчаланы буздан кѳрѳрулар ючюн жарашдырылган энци ауланы да чыгаргган предпритияла кыураггандыла. Эсдорюлгенин кѳтѳгте эм жемдире сакылангыча жерле да ачыладыла.

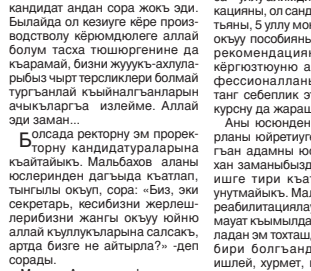
БАЙСИЛАНЫ Марзият.

Эсге түтүү

Биринчи майда техника ишмүланы доктору, профессор, Къабарты-Малкхар кырал Аграр университетини биринчи проректору Ахматланы Муссага 80 жыл толуккъ эди. Кесини бу юбилейне дерин жеталмай, бир неча ай мында алгга ол жашаудан кеткенди. Алай тошоп, ол конюнде республикада болмаганыма. Мен төрлендирилмалыкъ болуулары хатасындан кесими шүкүмү, тентими экир жылга ашырмай кылама. Тас эттегини кыйтарыр амал жокду, алай аны жарыкъ сифатын эсге тошорюп онугуба барды.

жумушла тойлоп эдиле. Ол кезинде КПСС-ни Къабарты-Малкхар обкомуну илму эм билим беруу жаны бла секретрары болганым себелли ректорга Борис Фиащевни, Ахматланы Муссаны уа окутуу жаны бла проректорга салырга деп предлодение кыйреме. Мальбахов алыны юслеринден көп заманыны окуй кетип, кезо-ме сорулу къарады. Иш а анда эди: Борис Хамзетович - Гичче Къабартыдан, Тимбораны тууган жеринден, Ахмат улу уа Бахан аууздан болгандыла. Аны алайлыгы уа биз экибиз да кандидатга кесибизини

Айтхылы алим, хунерли къураучу, оюмлу насийхатчы

кандидат андан сора жокъ эди. Былайда ол кезинде кере производстволу керюмдолеге алай болум тасха тошорюргенде да кырамай, бизни жуукъ-алуларыбыз чырт терликлери болмай турганлай кыйналганларын ачыкларга излемге. Алай эд заман...

Болсада ректорун эм проректорун кандидатураларына кыйтайтык. Мальбахов алыны юслеринден дагыда къалат, тынгыла окуйт, соре: «Биз, эки секретрар, кесибизни жерлерибизни жангы окуу юйно алай кылууларына салсак, арта бизге не айтырла?» деп сорарды.

Мен а: «Аланы профессионал эм карьера даражаларына сзюжюк жокъ эсе, Фиащев бла Ахмат улу алайда ишселесе, алай бир кыйындан сора республикада энди ачылган вузну къадары ючюн жууаптылыкны биз боюнугуба алабыз. Белгилисиз, ала бла бир бирге жуукъ да жеримбиз» - дейме.

Ол менден алай жууапны сакламай эди. Папканын жаба: «Кандидатураланы СССР-ни Эл молк министрствонда келишим хазырлагыз», - дейди. Бу сайлау тоз этилгенин айтырга тийишпиди. Борис бла Мусса бир бирлерини актыларына тошоноуп, экиси да Аграрли оратив институтун ишин тынгы къурауны къолга алган эдиле. Ол кезинде кеслери да бийик окуу юйно даражалы специалистери болганылары себелли колларындан көп зат да келгенди.

Сзз Ахмат улуны юсондендн бара эсе, ол көп жыллыны КМКБ-ун инженер-къурулуш факультетинде студентини окутуу турганды. Сагынылганы блеюмю деканыны орунбасары болуп, кафедрга башчылык да эте, кесин предлодетелни ишде профессионалча керюпто къоймай, аны бла бирге жаш тлононо ариу кылыктыга, тоз ниетте юйретуге улу кыйын салганды.

Аны илму - педагогика чыгармачылыгына да Совет Юсонун билим беруу эм эл молк бла байламлы министрстволары бийик багъа бергендиле. Биринчи проректор болуп ол институту саулай инфраструктурасын эм ырыскы-техника базасын къурау эм тутучландыруу жаны бла

улуу жумуш бардырганды. Административ къулугуздан кеткенинден сора уа битеу ючюн илму-педагогика ишге салганды.

Техника ишмүланы доктору, профессор Ахматланы Мусса - улуу алимди. Ол 200 публикацияны, он сана 250 илму статьяны, 5 улуу монографияны, 5 окуу пособианы, 35-ден аслам рекомендадияны, методика керюптонону авторду. Профессионаланы хазырлауда танг себелли этген төрт энчи курсун да жарашдырганды.

Аны юсонден алимни, кадраны юйретуге кыйын салган адамны юсонденча айткан заманыбызда, ол жамаут ишге тири кыйтыханын да унутмайык. Малкхар халкыны реабилитациялау жаны бла жамаут къылымдуу къурауналадан эм тохташдыргандан бири болганды. «Алана» ишлей, хурмет, ыразылык да тапханды.

Ол кесини адам саны аз болганы эм ехтем халкыны сейрлерин ючюн къоркъмай, буюкмай юйрегенди. Экстремист ниетлеге табынганлабга жакъ басмаганды, ала уа аз тойлоп эдиле 90-чы жыллада. Арт кезинде «Алан-жамаут» организация магананы жуумушлагъа эс буруп, алыны тынгыла тамалганында да аны кыйыны уллуду.

Мусса Малкхарны эртетиге тукъуямуу келечисиди. Ол къарындашлары Дауут, Чепелуу бла бирге аны терелин тохташдыргыга, кебейтуге эс бурганлай турганды. Юйдегиси Айтша бла бирге ашы сабиле хурдоргенди. Хар бири жашауда кесин жерин табып, бет жарыкты болганды келеледи.

Ахмат улуны эсгерген кезинде Борис Фиащевни эм Борис Жеруевни да сагынымай къойлмайсак. Алыны хайырларын бизни бюгюнгокде Валерий Мухамедович Кокков аты Аграр университетибиз - кыралы алай вузларыны арасында кесин ахшылары биринчи ачыклагъан бийик окуу юйно администрациясы да ректор Аслан Апажевни башчылыгында алгга дерин тохташдыргылан иги терелин андан ары бардыра, университетини тийишли даражада ишлеуон жалчытады. Ол а эзде тутугун эм ашы ышанды.

ЗУМАКЪУЛЛАНЫ Борис, КМР-де Адманы эркиндиклери жаны бла уполномоченный, профессор.

МЕДИЦИНА Эсинги ташладынг - больницагга тышдюнг

Харкюнлук жашауубузда биз эслерин тас этген бла байламлы улуу проблемалары болган абданлагъа хазна төбембизди. Алай саусула, тереңдеча, юйден чыкмайдыла, чыксалса да, асламысында ажашын айталмадыла: «кёбюсе не атларын, не тукъумларын айтамыз», - дейди. Юйде да абериленген тапмай кыйналадыла, соруп-соруп турдыла, дарманларын ичгендерин бла къалганларын окуяна билалмадыла...

Тегерекдегилеге адамны кыллай хали сейр керюндеди. Ол демениция деген кыйын бургуру башланууду. Саусуну эсиңде, сагыш эте билгиюнде, ошештенде чурумла чыгып тебейди. Бара-баргъан заманда, багылымса, хал ослалга кетеди, ол кеси кесин жюрюталмайды, бирде кылылгы огурусузга айтанда...

дарманларын, башха аберилене билмалмай башлайды. Арта жуукъларыны атларын, юйде керек затланы неге деп этилгенлерин ачашдырады. Болум осландан ослал боларды. Саусуз бу конюнде тыюбеген болупманы унутады, бирде болганы ишлени уа бек иги эдиле.

Аурууну женгип, ортукълу эм ауур торлюлери
Деменицияны женгип торлюсно: бир затны эзде тутуу жаны бла биринчи проблемала чыгыдыла - адам керекли эсизно кыйыналай табыды. Аны эсимиз халинде да торленмиле эселендиле: алай саусуланны ючюн бири депрессиядыла. Келлери терк-терк торленеди: юкюмо мудахуланга бла алышыны кылады. Алыны жуукълары керленгей турды. Оранда тас болурга боладыла, алай куйреинде уа алыска ачашмайдыла.

Орталкы торлюсно: Саусуну кез туурада тутхалай турурга керекди, кеп затта болушурга да, ол аберилене не затха жарганларын унутады, алыны атларын да билмей башлайды. Алай алыска кесин жюрютады. Окурга, жарырга къарыундан кельмеди. Дагыда бир энчикли - аны юршо торленеди: адам акырын,

ЖАРСЫ АМШОКОВА Хакулина Олидовна

2017 жылда 3 майда «Урун махтаулыкун» орденини кавалери Хакулина Олидовна Амшокова 81 жылдына кыйын ауруп елгенди. Ол 1936 жылда 1 августда Волюнь Аида тууганды. 1943 жылда Улуу Ата журт уруш аяусуз бара турган заманда 12-чи номерли шолгга барганды. Аны бошагандан сора 1950 жылда эл молк техникумга киргенди, алай, атасы ёлоп, окууун бөлурге тошгенди. 1954 жылда Х.О.Амшокова колхозда, Нальчикни консерва заводунда да урунганды. Артада Ворошиллов аты колхозда терек багчычыла ны звеносуну башчылык этгенди эмда 1960 жылда «Нальчикский» совхозга торлендирилген молкде ол къулулугунда 30 жылдан артык ишлегенди.

Урунуда бийик жетишимле болдурганны ючюн 1973 жылда биринчи кырал саугъа майал - «3а Трудовое доблесть» майдал бла белгиленгенди. 1976 жылда уа «Уруну махтаулыкун» ючюнчо даражалы ордене бла саугъаланганды. Аны экинчи эмда биринчи даражаларына 1981 эмда 1990 жыллада эл молк битимлени

хар комитетине киргенди, Нальчик шахар Советни, республиканы Баш Советини депутатына айрылганды. Арт заманга дерин Волюнь Аит микрорайонун биринчи вулар организациасына башчылык этип турганды, ветеранлары республиканы эмда Нальчик шахар Советини ишлерине да тири къатышханды. Жаш тлононо патриот ниетде юйретуу, улайганлабга социал-право жаны бла болушлукъ этиу жаны бла да маганалы иш бардырганды. Социал-культура эсфераны айнытууга эмда жаш тлононо адеп-къызыктыга юйретуге аслам кыйын салганы ючюн Х.О.Амшокова КМР-ни Сыйлы грамотасы бла саугъаланганды. Хакулина Олидовна Амшокова бизни эсибизде арыпталла билген эмда адепли адамча, жаш тлононо огурулу насийхатчысына кыалкыды.

Хакулина Амшокова кеп жылланы КПСС-ни Нальчик ша-

Кокков Ю.А., Егоров Т.Б., Мусукалы А.Т., Канунников В.А., Алакаев А.М., Амшокова Ф.К., Абдулаланы Н.К., Ахоков Т.Б., Бердов Х.А., Белпаланы С.У., Бозиев Н.М., Болотоков В.Х., Говоров С.А., Губин Г.С., Емузова Н.Г., Жанатайлы С.А., Залиханяны М.Ч., Зумакулланы Б.М., Геляхланы А.С., Кануников А.Д., Кармоков Х.М., Кодзоков М.М., Нахушев З.А., Сохроков Х.Х., Таов П.К., Тюбяланы А.И., Федченко Л.М., Хафиц М.М., Шихабков М.Х.

КЕРМЮЧ Табийгатха улуу сыймеклик бла

Быйыл кыралда Экологияны жылына, Россейни заповедниклери къураганы 100 жыл толганына жоралап, Суратлау искусстволаны А.Л.Ткаченко аты музейинде «Природные особенности и биоразнообразие Кавказа» деген керюм ачылганды. Бу жумуш А.К.Темботов аты тау тирелени экология институтуну, Нальчикни билим беруу департаментини, «Дагестанский» кырал табийгат заповедникни, КМР-ни энчи сакланган къудурет ресурслары администрациясыны эм «Аква-Кристалл-ООО»ну болушлугу бла къураганды.

Дагыстанда бла Къабарты-Малкхарда алынган сейр Суратлау культура араны эки

тынч болмаганын белгилеге тийишпиди. Нек дегенде жыртычла бла ишлеген жашууга къоркунууду. Алары кёбюсе уа, фотографларны эслеп, анга къарганлары да керюндеди. Керюмно баш мура ты - адамланы табийгатыны сакларга чакырууду. Ол жануарланы кёбюсе аздан аз болуп барганынаны санына киредиле. Аны ючюн кесибизни жашаган жерибизге заран тошормегеней, аны, жаны болганынаны да сакларга борчулубуз.

Бери башха регионладан кёнакъла да келгендиле. Алыны санында «Экология - жизни» халкыла аралы биргиунуо председатели, биология ишмүланы доктору Фатимнн Темботова да болганды. Быйыл экологияны жылы ачылганды, мындан ары ол жабылмазга керекди. Табийгатха сак болуп жашарга юйренсек тозюди. Жангыз кесибизге угъай, жыбыздан келлик тлолеге да кыйгырырга керекчи», - дегенди ол.

ТЕМУККУЛЛАНЫ Амина, Суратла авторундула.

УФСИН Ветеран сынаууну юсонден хапарлаганды

УФСИН-ни 3-чо номерли тозюетично колониясында уголовный-толтутуруу службаны ветераны Ючюмеланы Мурединни шендуо куулуукъ эте тургъан жаш адамла эмда алыны насийхатчылары бла тобеишюу болганды. Ушакны кезиунюнде сзз службада куулуукъ этиу тынч болганыны бла кыралыны, анда ишлегенлини ырыскы эмда социал болумларыны,

усталык жаны бла ёсер онгарыны эмда башха затланы юсонден барганды. Ючюмеланы Муредин кеси куулуукъ этген заманланы эсгергенди, сынаууну, коллектив биригирча не этилгенини, тутулганыла бла ишлеуно амалларыны юслеринден да тынгыла хапар айтады. Ахырында жаш офицерлеге болорларын бет жарыкты толтутуруга керек болганын,

ТУРНИР

Жаш математикле эришкендиле

Бу кюнде Нальчикде математикадан республика даражалы турнир озганды. Ол 2002 жылда КМФКУчу преподава- тельлерини башламчылыклары бла кыралган эди. «Математические бои» деген ат бла бардырылган эришуилени ала кеслерини коллегалары, белгилли математик Григорий Дядченкоу намысына атагандыла. Андан бери турнир ахшы тереге айланп, жыл сайын кесини тегерегине хуерли усталары бла окуучулары жыяды.

Быйыл да анга кытышканла кеп болгандыла. Белгилерге тийишди, ар жолдан эришуилеге келген район школлары саны кебейе барады. Тохташдырылган жорууклага кере мектепте командалары он сабийден кырайддыла. Ала уа тамата класлары (9-11) окуучулары болурга керекдиле.

Турнир юч этапны бардырылады. Биринчиси - школланы кеслеринде, экинчиси - шахарда неда районда, ахыргысы уа - республика даражада. Командагы тошор ючюн жашчыкыла бла кызчыкыла эм ала мектептеринде алгынчылык алгырга тийишдирди.

Эришуилени кезуонде алааны барысына да бир кибик сынаулары юлешедиле. Финал болган кезууде сабийле олтурган аудиторияда жамат кырауучула да ишедиле. Мында да, бирю сынауладача, телефон, башка затта бла да кыралынарга эришкенди берилдиле. Задачилары тамамларга уа эки сагат бөлүондө. Турнир кыралганы бери да окуучулары ишлерине багга салган жориге сагынылган вузун преподаватели, физика-математика иммуланы доктору Арчил Журтов башчылык этеди.

Математика сынаулары эм сыйлы саугасына бу жол Нальчикни экинчи номерли лицейини профили ки класслага жорюгенлери тийиши болгандыла. Кубоктон сора да, алгага биринчи даражалы диплома, «Эм иги опонент», «Задачыны эм сейр халда тамамлаганы ючюн» деген номинацияда энци грамотала да берилгендиле. Сагынылган командалар арасында Алтулуаны Анжелика (9 кл.) бла Елмезланы Омар (10кл.) да бардыла. Аланы турнирге усталы Галина Назарова (10-11кл.), Тамара Ткачкова (9 кл.), Валентина Малышева хазырлагандыла. Чертирге тийишлиди, эришуилени кубогун бу жол бла лицейчи онбешинчи кере алып, анча заманы ичинде алгынчылыкты ычындырмай келедиле.

Экинчи жерни Бахсан району башка мектептеринде окугунанладан кыралган жыйымдык командасы алганды. Ючюнчюле уа шалшкучыла. Сабийле барысы да даражалы диплома бла саугалангандыла. Арчил Журтов бла Галина Назарова бу эришуиле сабийлени жаланда задачаланы тамамларга угай, оюмларга, сагыш эте билрге юйрөгенини белгилегендиле. Андан сора да, жаш адамла команда болгоса, анда жуууплыкны башка торлю сөзгөндери да аныгылашты. Жыл сайын турнирге келгенлени саны өсө барганын ахшы ышанга санап, бирисилени да анга кытышырга чакыргандыла.

МОКЪАЛАНЫ Зуура.

ГРЕКРИМ ТУШУШУ

Къыралны жыйымдыкъ командасына кирир онгллары барды

Подмосковьени Чехов шахарында онсегиз жыллары толмаган спортчулары араларында грек-рим тушушунда Россияны биринчилиги бардырылганды. Анга онбир окугунан 550-ге жууук гөжөф кытышкандыла.

Анда Элбрус райондан Локиялы Аслан бла Бичеккуланы Даулет жетишмилли болгандыла - жашла доммак майдалга кытышкандыла. Биринчи жаш тёлө спорт школда жаруу этеди. Ол 50 килограмм ауруплу категорияда эришкенди. Алгачкы онуна анга Дондагы Ростовдан дуняны биринчилиги финалисти бла тушушуга тошгонди.

Тошубу 1-1 эсел бла бошалганды, алай сөрмөшени ахырдан да судья Асланы этген приёму ючюн бала бермегенини хата сындан ол хорламаганды. Андан сора бизни ки төрт сөрмөшөндүн ючюнсүндө кытышканды.

Аны Россияны сыйлы тренери Лопляваны Юрий койредди, ол, Аслан быйыл даражалы эришкуче биринчи кере кытышканын билдире, аны тушушанын ыразы болганын айханды. 100 килограммга дери ауруп...

Анда Элбрус райондан Локиялы Аслан бла Бичеккуланы Даулет жетишмилли болгандыла - жашла доммак майдалга кытышкандыла. Биринчи жаш тёлө спорт школда жаруу этеди. Ол 50 килограмм ауруплу категорияда эришкенди. Алгачкы онуна анга Дондагы Ростовдан дуняны биринчилиги финалисти бла тушушуга тошгонди.

Анда Элбрус райондан Локиялы Аслан бла Бичеккуланы Даулет жетишмилли болгандыла - жашла доммак майдалга кытышкандыла. Биринчи жаш тёлө спорт школда жаруу этеди. Ол 50 килограмм ауруплу категорияда эришкенди. Алгачкы онуна анга Дондагы Ростовдан дуняны биринчилиги финалисти бла тушушуга тошгонди.

Анатоллий ТЕМИРОВ. Суретте: Бичеккуланы Даулет бла Локиялы Аслан.

СПОРТ ШКОЛА

Ахшы төрелени - төлөдөн төлөгө

Элбрус районда спортну эм жайылганын торлюлеринде хорлаганды, Европаны биринчилиги финалисти болганды. Замир Темиров, Азамат Карамов, Мурат Батыров, Роман Миргородский да даражалы эришуиле аталары айтдыргандыла. Виталий Майоров бла Аликбек Газов спортну усталар болгандыла.

Аланы орунларына келген жаш спортчула да биик көрүндөгө жетишкендиле. Алай бла Хамаз Исаратов «Россияны жашлыгы» физкультура-спорт биринчилиги биринчилигинде хорлаганды, Макылтаны Хасан Москваны биринчилиги ни кырауучу Виктор Попов талай улуу турнирде аспам сауга кытышканды. Бусагатада ала жаруучуларын кыралны башка шахарларда бардырыдыла, алай улуу спортча жоллары ачкан Тырныаууна да унутылдыла.

Аланы тренерле Чегембайланы Ахмат, Кумукъланы Юсюп бла Замир Темиров койреддиле. - Жаруу этерге ойгойленени барысын да алабыз. Спортчу жетишмилли болурга ушамай эсе да, тюрт-мурт этмейбиз, - дейди Кумукъланы Юсюп. - Умутуандырганы сабийле да бардыла, ала биз энци жорюшөбүз, эришуилеге хазырлыкыбыз. Гитчеле абдадананда көргөндүн этерге итинедиле.

Жаруучула кызчыкыла да келедиле. Школну бошоп, спорт жоллары башка регионуна бардырганыла бла байламлыкына юзөмбөбүз. Сөз ючюн, ма богон да «Геолог» дуняны континентле аралы эки кере чемпиону Доттуланы Ахматха жораланган битеу-сөзү турнирге Москвага бла Волгоградха кеткен сабийлери биз кытышкандыла.

Биз аны спорт школга бокусчуланы ючюнчю төлөсү жорюйдю - 40-га жууук сабий.

Анатоллий ТЕМИРОВ. СУРАТДА: жаш боксчула тренерлери бла.

Юйрениле

Усталыкъларын кетюрююнү себеби

МРСК СК - «Каббалкэнергo» компанияны жер-жердеде электросетьлени жуушларына кыраган специалиствлени төрөли эришуилери Черек районда окутуу-койретуу програмда бардырыды. Турнирге битеу районда эмда Бахсан шахар округда бөлөмонли келечилери - саулай да онбир команда кытышканды. Аланы хар биринде да төртшор специалист бар эди, деп билдиргендиле компанияны пресс-службасында.

Энергетикени бу эришуилеге тынгыла хазырланганына кере, ала кеслерини ишлеринде хар нени да уста билгендер шарт көрүонгө болуук эди. Усталык тошубуиле аланы усталыкълары, билimleri босун ачык болады, ала бир бирлерини ахшы сынаулары бла шагырелендиле, жагы амаллагы юйрөнөдиле. Аны кыюу, ала шубүлүкнү, билелик эте билиюню ючүндүрдирге иги себеплик этедиле.

Судьялык этгенлени сананы компанияны производстволу эмда техника службалары тамалгары киргендиле. Саулай алып айтканда, энергетикени токурган адамга (маненгенге) мчымлай болушук бериге, юйге электрочук къошарга, торлю-торлю оборудованинга терм төмон этерге, ону да ючюлтөрө керек эди. Бегирек да кылын эмда жуулуи ишеуге «ЛОП-Эксперт» программамга плежнени хайырыланып, шидюно норматив-право базаны билиу саналганды. Ол жоруукъланы барысында анда да иги Май районда бөлөмонли командасы топтурганды. Ол кезе да компанияны даражасын регион эришуилеге кырауучула барлыккы. Экинчи жерни Терк району энергетиклери алгандыла, ючюнчюле уа Черек эмда Элбрус муниципалитеттеде бөлөмондөгө келтиредиле, деп халдарлайды Шахович.

Даулдасы, демонцияланы араларында кыууну спихика ауруула белгилендиле, ала да бу кыоркуулу кыйынлыккыга себеп сылтаудыдыла. ПРОФИЛАКТИКА. Кел көторлююуге себеплик этген витаминлени адыгыз (специалист айтты): - сыра дрожижле бла профилактика курсун өтюноз; - тотонно бла кыздыргучу ичигени кююгюз; - аспирин ичигиз (ол кыяны жукартады, аны иги жорююнө себеплик); - гипертониягыз бар эсе, кыан тамырлада басымны кон сайын өчнөчеленгиле тургуз; - В1 витамини (тиамин) болгын продуктлары ашгыз; ол тирликке бла жарык көллюлокте себеплик этеди; - витаминлени адыгыз болгын продуктлары ашгыз (көтөл, жемимше, ашка кошучу хансала); - ашыгызга торлю-торлю кызланы кюшюгүз; - тузланган, кюуурлуган,

Эсинги ташладынг - больницагга тышдюнг

Ахыры. Алаы 3-чю бетеди. Ол торюнуле сарт сюекни жалгилдене мөлпүлккы чыгарылууну юлпюноне себеплик этедиле, ол а тамырлада кыан жорюноу боуп, баш сюекни ичинде кыан басымны бийликке келтиредиле. Кыяны кетиюу бузулды, аны артемика бла келюу, ала бир болганыны сылтаудан эмда калипларла системада кыан басымны улуугу ючюн кыяны мылыргагы сөсунду кыабыргасындан өтөп баш мыйыны көбююн кюзөгвайды. Ол а кыан тамырлы деменичаны баш сылтаудардан биринди.

Диагностика этер ючюн врачна дагыда бир эртегийи онгуу хайрыланды - мыйыда кыан жорюноу тинтууге тыянган жоруунада ультразвук халлы неинвазивная ангиография. Бу амалны саусуланы асламысында хайрыландыла. Ол ауругун адамга бир торюу препаратланы кююню эмда энци хазырлууну излемеди. Быйлак тинтуню эсебиде уа мыйыда кыан басымны эмда битеу да бу системада кыяны жорюноуну халын тохташдыргыла болады. Ол а торю, тийишли багзы бардыргыа он береди, хал осалгга айлануу эсе уа, баш сюекни ичинде кыан басымны тапалдыргы, энци жерине кыайтарыча операция этилгерге керекисини да белгиле этеди.

Сөзсюз, хирургиялы жаруу жолуны кююнону теркигин, этре патологияны аныгаргыла, этре кюзюланы, көбюиуни көрюрге онгу болады. Бу торюлени не кыадар эрте ачыкласала, аурууну ол кыадар жетишмилли эм тынч багырга болады, дейди эксперт. Дистоника этер ючюн врачна дагыда бир эртегийи онгуу хайрыланды - мыйыда кыан жорюноу тинтууге тыянган жоруунада ультразвук халлы неинвазивная ангиография. Бу амалны саусуланы асламысында хайрыландыла. Ол ауругун адамга бир торюу препаратланы кююню эмда энци хазырлууну излемеди. Быйлак тинтуню эсебиде уа мыйыда кыан басымны эмда битеу да бу системада кыяны жорюноуну халын тохташдыргыла болады. Ол а торю, тийишли багзы бардыргыа он береди, хал осалгга айлануу эсе уа, баш сюекни ичинде кыан басымны тапалдыргы, энци жерине кыайтарыча операция этилгерге керекисини да белгиле этеди. Сөзсюз, хирургиялы жаруу жолуны кююнону теркигин, этре патологияны аныгаргыла, этре кюзюланы, көбюиуни көрюрге онгу болады. Бу торюлени не кыадар эрте ачыкласала, аурууну ол кыадар жетишмилли эм тынч багырга болады, дейди эксперт.

Алай халланы диагностикасын ултразвукуу транскраниальная доплерографияны (мыйыны тамырларына УЗИ) болушугу бла этедиле. Ультразвук амалла бла врачны мыйыны тамырларында кыяны жорюноуну теркигин, этре патологияны аныгаргыла, этре кюзюланы, көбюиуни көрюрге онгу болады. Бу торюлени не кыадар эрте ачыкласала, аурууну ол кыадар жетишмилли эм тынч багырга болады, дейди эксперт.

УЧРЕДИТЕЛЪЕ: КЪАБАРТЫ-МАКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИ БЛА ПРАВИТЕЛЬСТВОСУ

Баш редактор АТТАЛАНЫ Ж.Ж. РЕДАКЦИЈА: ТЕКУЛАНЫ Хауа (баш редактору орунбасары), ЖАНУРАЗАЛАНЫ Накабат (баш редактору орунбасары), ТОКЪАЛАНЫ Борис (жууаплы секретары), МОКЪАЛАНЫ Зуура (бөлөмон редактору), ТИКАЛАНЫ Фатима (бөлөмон редактору).

РЕДАКЦИЈАНЫ АДРЕСИ: Редакция авторы бла кызыгъ жорюгомеин. Къыз жамалгача редакцияларга эм ала айткан оюмла редакцияны оюму бла келешимесе болушукчула. Алада айтканга орус Федерацияны Басманы юскөндү законуна тийишлиликте материалды авторлары келеси жуушукчула. Редакция авторлардан 400 гезит тизгенден (машина бла жазылган 5-6 бет) келино аймайды. Газет Басманы эм асламы информацияны эркинликери кируулу жуаны бла Кыбаргы-Малкар регион инспекцияда 2016 жылда 19 акабрьда регистрация этигенди. Регистрация номер - ПИ № ТУ07-00118. Индекс - 51532

Газетти басмача КМР-чи Басма эмда асламы коммуналкыя жуаны бла кызыгъ комитетини компьютер службаасы хазыр эткенди. Газет «Тетраграф» ООО-ну типографиясында басмаланганды. Нальчик шахар, Ленин аты проспекти, 33. Газетлени ишлерине тапдыруу ючюн КМР-чи почта сызыгы федералнай Управленикка айтканды. Телефонна: 76-01-28, 76-01-10. Газетлени роингаха сагыу ючюн КМР-чи «Респечна» акционер общество жуушукчула. Телефон: 42-49-34.

РЕДАКЦИЈАНЫ ЭМ ИДЕТЪАНЫ АДРЕСИ: Газетти графикаге кере 19:00 сагытта кыюу салынанды. 20:00 сагытта кыюу салынанды. ГАЗЕТНИ НОМЕРНИ ЧЫГАРЪАНЫЛА: Тапсахандаланы Аминат - джурнай редактору; Кетирчеланы Зульфия - жууаплы секретары орунбасары; Зезуланы Лида - (1, 2-чи бетте); Токъяланы Валентина - (3,4-чу бетте) - корреспондору. Тиражи 2100 экз. Заказ № 542. Багыасы 10 сомду. 360000, Нальчик шахар, Ленин аты проспекти, 5. электрон почта: elbor_50@mail.ru